

Sevgi.. Sabır Becerisi Sorumluluk Yükü ve Adanmışlık Duygusudur

Prof. Dr.-Ing. Şenel ERGİN

0 yalın tanımıyla, “sevgi emektir” demek yeterli olamaz.
Çünkü .. “emek” çok farklı niyetlerle de verilebilir..
Verilen emeğin karakteristik niteliği, verilen o emeği tanımlayan nitelik,
başlıkta sıralanan değerleri kapsıyorsa..
verilen emek bu düzeye çıkıyorsa..
sevgi ancak o zaman “emek” olabilir..

Çünkü.. “sabır”, “sorumluluk” ve “adanmışlık” duyguları kalbî / gönül değerleridir..
Bir insanın bu değerleri kendinin kılabilmesi de ..
öncelikle kendine yönelttiği epey emek anlamına gelir.
Ve bir insan, sahibi olmadığı hiçbir kayda değer değeri de, başkalarına veremez;
bunun ne olduğunu bile bilemez;
o kadar beceri ve gücü bir araya getiremez.
Başlıkta sıralanan değerlerden yoksun olduğunda da.. anlamsız anlamsız / bol bol
“sevgi emektir” sözü harcanır..

Bu sözlerim, elbette ünlü Kırgız Türkü Edebiyatçı Cengiz Aytmatov’a hadsizlik isteği
içermez; çünkü kendisini henüz tanımıyorum.
Bu da.. kendisinden bir şeyler okumadım.. kitapları kitaplığımda yoktur..
anlamını da içermez.
Bir bilimadamını ya da edebiyatçı yazarı tanımak için onları yazdıkları üzerinden
“çalışmak” gerekir.
Ana / temel düşüncelerini, bu düşüncelerin zaman içinde seyrini, düşüncelerin kırılma
noktalarını, değişim ve dönüşümleri görebilmek gerekir.
Ancak bu çalışmalar yapılırsa, o kişiler üzerine söz söyleme hakkı da doğar.
İşte bunun için Aytmatov’a dönen “sevgi emektir” sözünü irdeleme işini, Edebiyat
uzmanlarına bırakmak, benim yükümlü olduğum bir iştir.

Ben burada.. kendimce, bu irdeleme çalışmasını henüz yapmadım, diyorum.
Üç çeyrek asırlık yaşamımın bana verdiği donanımla da..
“sevgi” üzerinde gerekli gördüğümü rahatlıkla yazabilirim, demekteyim.

Evet.. Şimdi gelelim “SEVGİ” sözcüğünün kavram ve olgu olarak..
yani ister lafzî, ister fiili olarak,
daha çok da Fenomenoloji bağlamında..
yani, somut varlık alanlarında “var kılınmış” ve algı olarak yaşanan “sevgi”nin
ilk sahibinin kim olduğuna.

Allah (c.c.) görünür ve görünmez kaydıyla yarattığı Varlık Âlemleri’nin temeline,
İslâm’ı tanımlayan iki karakteristik değer yerleştirmiştir.
Adalet ve Merhamet değerlerini..
Çünkü.. hangi varlık alanında ve gelişmişlik düzeyinde olursak olalım, herhangi bir
“alan” bu iki değerden mahrum bırakılırsa..
yaşam başlayamaz ve başlamış ise de sürdürülebilir kalamaz.

Adalet ve merhamet değerlerini besleyen ana kaynak da SEVGİ değeridir.

ALLAH, tasarlayıp yarattığı, sahiplenip yönettiği varlık âlemlerini, kanun – nizam – düzen olarak tanımlayıp DİN / İSLÂM adı altında bütüncül nitelikli bir bağlama olarak kendine has kıldığı gibi (**din Allah'ındır**); İslâm'ın temelindeki değer olarak var ettiği SEVGİ değerini de kendine has kılmaktadır (**sevgi de Allah'a aittir**).

Bunlar bilemediğimiz – öğrenemediğimiz ve kurumlaşmış İlâhiyat'ın (İlâhiyat Fakülteleri ile Diyanet İşleri Başkanlığı'nın) bizlere bir türlü öğretilmediği belki de öğretmek istemediği temel varlık değerlerimizdir. Oysa insanlar olarak, SEVGİ değerini ancak.. Allah'a olan iman bağımız bağlamında öğrenebiliriz, ki.. bizleri de bu bağlamda, koruyabildiğimiz ölçüde, doğal fitratımız tutar – tutabilir.

Çünkü İslâm'da Ahlâk ontolojik niteliklidir; doğal fitratın özündeki varlık niteliği olan AHLÂK değişmez. Korunması ve izlenmesi gereken değerler sabit kalır.

Modernist - Materyalist Batı Felsefesi'nin kurguladığı Ahlâk Felsefe'lerinde olduğu gibi, temel yönünü ve sabitelerini, Emperyalist - Siyonist Ekonomi'nin konjonktürel durumuna göre, sürekli değiştirmez.

Örneğin Quer Kuramı'nın yaptığı gibi.. cinsiyeti cinsel yönelime tabi kılarak insana cinsiyetini keyfine göre değiştirebileceğini.. ve cinsel sevgiyi nasıl hissediyor / yaşamak istiyorsa.. sevginin de o olduğunu söylemez.. **Yani.. SEVGİ değeri onun bunun keyfine göre oynamaz.** Allah'ın kendine has kıldığı nitelik değeri olarak sabit kalır.

Kur'an'da anlatılan Toplumsal Yapı, adına "insan" denen, besin zincirine tanımlı canlılık düzeyinin, birbirine kan bağı kurularak hiyerarşik bir düzende yaratılması ve düzen içindeki karşılıklı iletişimin de "kan değeri" ilkesi üzerinden kurulması temelinde oluşturulmuştur.. Benim Kur'an'da görebildiğim en muhteşem – en sağlam / çökmez bağ, "kan değeri" üzerinden kurulan bağıdır.

"Kan değeri" hiyerarşik düzende ve düşey boyutta çalışır ve akrabalık düzenini kurar. Düşey boyutta işlevsel olan "kan değeri", akrabalık düzeni içinde kişileri birbirine teorik olarak yakın konumlandırır.

Akrabalık düzenini yakın ve uzak mesafeden yatay boyutta çalışan, hısımlık düzeni kuşatır.

Toplumsal yapının dış çerçevesini de "İslâm kardeşliği" tanımı kapsamında.. Allah'a has kardeşlik tanımı altında toplanan Müslümanlar oluşturur.

Bunlar birbirlerine karşı farklı konumlarda durabilirler: örneğin, dava=cihat arkadaşıdır, yoldaştır, ülküdaştır, memleketlidir, asker arkadaşıdır, sırdaştır, gönüldaştır..

Yani gönül ve akıl bütünlüğü içinde süreli olarak, birbirlerine her şey olabilirler.. Ama öncelikle yaşamlarını “İslâm Kardeşliği” anlayışı içinde geçirmeleri gereken Allah’ın Kulları’dır.

Allah yarattığı Kültürel – Toplumsal Yapı içinde

önce “kan değeri” üzerinden “aile” denen çekirdek yapıyı = hücre’yi oluşturmuş sonra da “İslâm Kardeşliği” üzerinden bu yaşam hücresini koruyabilecek daha geniş bir çerçeve kurmuştur.

Ve Kur’an’da anlatılan ekonomi, hukuk, ahlâk, eğitim, neslin (üreme) ve işgücünün yeniden üretimi (beslenme – bakım) v.b. başlıklar altında toplanabilecek her bilgilendirme ve yönlendirme, beyan edilen Kültürel - Toplumsal Yapı’nın hizmetinde işlevsel kılınmıştır.

Ve bu yapının her bileşeni Allah’ın var etme / yaratma gayesine uyumlu olarak birbirine sebep-sonuç kapsamında bağlantılı yaratıldığı için Kur’an’da beyan edilen bu Kültürel – Toplumsal Yapı.. – bu sosyolojik sistem, insan aklının ortaya çıkardığı toplumsal sistem kurgularına nispetle.. çöktürülemez niteliktedir ve kapsayıcıdır.

Peki.. bu gün dünyada örnek bir İslâmi Devlet neden yok denirse.. bu üzerinde çokook uzun durulması gereken ayrı bir konudur.

Burada sözü edilen şey.. Kur’an’da Allah’ın model bir yapı – bir Toplum Tipolojisi kurduğudur ve de bu yapının hiç bir yerinden negatif anlamda kavranmadığıdır; bu yapı “indirilemez” niteliktedir; insan nefsi sirat-i mustakîm hattından kayar; gerekli koşullar şu veya bu nedenle yerine getirilemez.. “yapı”dan vazgeçilebilir.. Ancak “yapı” kurgu olarak sağlamdır.

Günümüzde bu ne kadar “değer” hükmü taşır; herkesin gözü ne görür, onu bilemem. Bildiğim.. Büyük Patlama’dan günümüze, Allah’ın yarattığı Dünya denen görünür varlık âlemini yönlendiren ana fikrin, “kan değeri” kurgusu olduğudur. “Kan değeri”nin sosyolojik – psikolojik – psikososyolojik ve hatta arızalı durumlarda psikiyatrik bağlamlarını da “aile”, “akrabalık”, “hısımlık” topluluğunun nitel değerleri kapsamında irdeleyebilir, anlayabilir / kavrayabiliriz.

Allah Kelâmı Kur’an nezdinde, insan sevgisinin hiyerarşik bir bağlamı vardır. İnsan sevgisinin sabır, sorumluluk ve adanmışlık bileşenleri “kan değeri” bağlamına alınmıştır. “Kan değeri”nin öznelere ise

büyükanalar¹ - büyükbabalar

analar - babalar

evlâtlar’dan (kız ve oğlan çocukları) oluşur ve her iki yönde de ilerler.

¹ HAK sahipleri olarak ana ile baba arasındaki fark, Allah nezdinde / Kur’an’da çok nettir.

Baba, babalık hakkı olarak bir hak alırsa.. ana’nın analık hakkının üç misli hak olduğu konusu üzerine beyanlar önemli görünmektedir. Bu konuyu irdeleyen daha ayrıntılı bir yazı hazırlamayı düşünmekteyim, ş.e.

Bu düşey dizge içinde karı ve koca (analar -babalar) dışında her kişi birbirine kan akrabasıdır, aradaki iletişim de “kan değeri”ne göre seyreder. sadece ana ile baba, yani karı ile koca birbirlerine hısım olurlar ve aradaki yasal bağı da nikâh oluşturur; bunlar biliniyor.

O kadar iyi bilinmeyen şey,
çekirdek aileyi oluşturan ana (karı) ve baba'nın (kocanın)
ayrı ayrı kendi kan akrabaları olan ana-babalarına karşı “kan değeri” üzerinden bağlı olmalarıdır.

**Ve “kan değeri” yukarıya doğru “borç”, aşağıya doğru “emanet” ilkesiyle çalışır ki,
bu da İslâm’la hak temelli bir bağlantı kurduğu için
gerektiğinde gerektiği gibi her iki tarafa da (usûl/ üstsoy – fûrû/altsoy yönleri)
yönlendirilmesi gereken
koruma – kollama ile doğrudan bakım hizmeti verme anlamında olacaktır.²**

İster “borç” ister “emanet” tanımı altında olsun bu sorumluluk yükümlülüğü erişkin kan akrabasının keyfine bırakılmamıştır.
Ana-baba ya da evlat olarak sorumlu kişi, kendi yarattığı nedenlere sığınarak, öyküler uydurarak bu sorumluluğundan kaçamaz.
Zira sorumluluk keyfiyeti Allah’a karşıdır.

Yaşlı ana - babaların ya da ergenlik dönemine kadar çocukların bakımlarına değgin sahip oldukları hakları yok sayılamaz.
Hücrede / ailede tek evlât ya da birden fazla erişkin her bir evlât bu sorumluluktan aileyi terk ederek..
selâmsız, hesapsız – kitapsız kaybolarak..
kendi yaşamlarını kendi nefslerinin peşinde sefil etseler, acınacak durumda olsalar bile..
**Allah’a karşı olan sorumluluklarından kurtulamazlar;
çünkü yaşlı ana-babalar ile ergenlik öncesi çocukları korumayı önceleyen aşkın güç, bizzat Allah’ın kendisidir.**

Tek ya da birden fazla'nın içinde tek evlât olarak, ananın ya da babanın ya da her ikisinin düşkün yaşlılık günlerinde,

onları yalnız ve yoksun bırakmayan,
gereken ilgi ve şefkati gösterebilen,
kendine “kan değeri” oluşturacak bağlayıcı yeni sorumluk alanları açmayarak bütün yaşantısını ana-babanın korunup kollanmasına, bakımına göre yeniden düzenleyen,
yaşlıların huzuru için, alışık oldukları mekânın / evlerinin düzenini bile değiştirmeden ev ile iş arasında on yıllarca yaşamını sürdüren,
“ben sevgi mağduru, yalnız bir çocuktum” yalanını kendine koruyucu kalkan yapmayan

² Uygun anahtar sözcüklerle internete girildiğinde..
Kur’an’da burada söylenenleri doğrulayan pek çok âyet okunabilir.
Lütfen A. Hamdi Elmalı'nın tefsirleriyle birlikte.. ş.e.

o evlâtların yaptıkları bu işi nasıl tanımlardınız..

Ben böyle evlâtları yakından tanıyor ve izliyorum..

Bu evlâtlar, ailenin / hücrenin sadece kız çocukları değil..

Kız çocukların beceri seviyesinde aynı ilâhi yükümlülüğü yerine getiren erkek çocuklarını da tanıyorum..

Bu çocuklar aynı zamanda ailenin diğer evlâtlarıyla bağlarını da kesmiyor; gerektiğinde onları da aynı ya da nakdî destekliyorlar..

Yani bu evlâtlar, toplumsal yaşamın düzgün iş sahibi kemâle ermiş kişileri..

Sadece nefslerini, gönül – akıl bütünlüğünün gerisine alabildikleri için..

yaşamları biraz farklı..

Ve bu insanlar, kimsenin kötü olmasını istemeyen, kötülük yapamayan, Allah'ın imanlı kulları..

Şimdi bu insanların hâllerini, SEVGİ hâlleri olarak tanımlayabilir miyiz..

Allah'ın kendine has kıldığı sevginin, kullarında görmeyi istediği yansımasıdır.. diyebilir miyiz.

On yıllarca yönü toprağa bakan, on yıllarca hiç değişmeden akan bir yaşantı karşısında sahip olunan sabır gücünü,

Allah'a iman bağlamına temellenen, bakım evlerine bile devredilemeyen – gerekli olanı ev mekânında hazır tutan bu kapsamdaki sorumluluk yükünü, şevkati – merhameti eksik olmayan adanmışlık fiili hâlini

kapsayan bir SEVGİ'dir diyebilir miyiz..

Ve SEVGİ'nin ancak bu niteliğe ulaştığında katışıksız, riyasız olduğunu ve hıyanetten uzak kalabildiğini söyleyebilir miyiz..

Ne mutlu Allah'a olan borçlarını ödemek için gayret edebilenlere..

Allah'a emanet olun.